

komunalnykh posluh vid 30.09.2015 r. № 2498. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1384-15#Text> [in Ukrainian].

8. Pro zatverdzhennia Typovoho dohovoru transportuvannia pryrodnoho hazu: postanova Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniue derzhavne rehuliuвання u sferakh enerhetyky ta komunalnykh posluh vid 30.09.2015 r. № 2497. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1383-15#Text> [in Ukrainian].

9. Kodeks hazotransportnoi systemy: postanova Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniue derzhavne rehuliuвання u sferakh enerhetyky ta komunalnykh posluh vid 30.09.2015 r. № 2493. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1378-15#Text> [in Ukrainian].

10. Shikhverdiyev A. (2002). Vyvod aktivov aktsionermykh obshchestv v zerkale korporativnogo upravleniya. *Khozyaystvo i pravo - Economy and law*, 7, 80–82 [in Russian].

11. Burlakov S. A. (2010). Pravovoye regulirovaniye krupnykh sdelok yuridicheskikh lits. *Candidate's thesis*. Moskva [in Russian].

Прус Юлія Ігорівна

*директор Регіонального центру міжнародних проєктів і програм
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
ORCID: 0000-0003-0320-0131*

Сосніна Катерина Дмитрівна

*бакалаврант кафедри управління та адміністрування
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
ORCID: 0000-0002-8343-9582*

ВІДКРИТІ ДАНІ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

У науковій роботі обґрунтовано, що в умовах цифровізації усіх сфер життєдіяльності відкриті дані виступають ключовим чинником розвитку бізнесу. Узагальнено переваги наявності відкритих даних для компаній за чотирма основними сферами діяльності: використання у якості ресурсу при створенні стартапів, підвищення конкурентоспроможності функціонуючих компаній, удосконалення процесу найму персоналу, а також для покращення інвестиційного клімату.

Ключові слова: відкриті дані, бізнес-модель, розвиток бізнесу.

Prus Yuliia

Director of the Regional Centre for International Projects and Programs

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: 0000-0003-0320-0131

Sosnina Kateryna

bachelor of Department of Management and Administration

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: 0000-0002-8343-9582

OPEN DATA AS A FACTOR IN BUSINESS DEVELOPMENT

In the scientific work it is substantiated that in the conditions of digitalization of all life spheres open data are a key factor of business development. The advantages of having open data for companies in four main areas of activity are summarized: use as a resource in creating startups, increasing the competitiveness of operating companies, improving the recruitment process, as well as to improve the investment climate.

Keywords: open data, business model, business development.

Сучасний етап розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, перш за все, характеризується безмежними можливостями збору, зберігання та обробки інформації. У зв'язку з цим, відбувається процес інтенсивного впровадження інформаційних систем у всі сфери життєдіяльності суспільства. Ще 5 років тому компаніям необхідно було самостійно обробляти та збирати з різних ресурсів тисячі терабайтів даних для ведення ефективної діяльності. Деяка інформація взагалі була недоступна. На сьогоднішній день все більше з'являється інформації, яка не є закритою та може бути використана будь-ким. Такі дані називаються відкриті дані або open data.

Відкриті дані – це дані, до яких кожен може отримати доступ, використовувати та ділитися ними без обмежень авторських прав, патентів та інших механізмів контролю. Саме тому до ознак відкритих даних можна віднести: доступність, безкоштовність, можливість обробки електронними пристроями. Перелік наборів даних (основні

та унікальні), які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних? містяться у Постанові Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 року №409 [1]. Всього в країні визначено майже 900 суспільно-важливих наборів даних.

Можна виокремити декілька напрямів використання відкритих даних для підвищення економічного зростання. Їх існування відкриває можливості для створення нових бізнес-моделей, оптимізації діяльності існуючих компаній, створення нових робочих місць та підвищення зайнятості, а також покращення клімату для залучення іноземних інвестицій. У деяких дослідженнях зроблено спроби визначити цінність відкритих даних для світової економіки. За оцінками Глобального інституту MCKinsey [2], відкриті дані (з державних та недержавних джерел) щорічно в семи секторах світової економіки (освіта, транспорт, виробництво споживчих товарів, електроенергетика, нафтовий сектор, охорона здоров'я та споживчі послуги) можуть сприяти створенню економічного ефекту у розмірі від 3 до 5 млрд. дол. США. За даними дослідження «Економічний потенціал відкритих даних для України» [3], у 2017 році відкриті дані принесли в економіку України понад 700 млн. дол. США, а до 2025 року їх розвиток завдяки сукупності прямих та непрямих впливів може принести 1,4 млрд. дол. США (0,92% ВВП).

У всьому світі у більшості секторів економіки спостерігається поява та виникнення нових компаній, які спираються на відкриті дані для забезпечення своєї діяльності [4]. У цілому, нові компанії, які працюють з даними, реалізують у своїй діяльності одну з двох моделей. Перша передбачає надання даних у якості ресурсу для інших компаній; для цього підвищується якість даних, створюються нові платформи та формати подання даних. Друга модель надає інформаційні й аналітичні послуги та продукти, готові для безпосереднього використання компаніями чи споживачами. Крім цього, багато компаній працюють над тим, щоб зробити державні відкриті дані більш зручними для використання, спростити доступ до них та їх аналізу.

Наприклад, у Мексиці компанія Medii використовує геопросторові та державні дані про розміщення аптечних пунктів, допомагаючи пацієнтам знайти необхідні ліки. Аргентинська компанія Solara

розробила платформу, за допомогою якої виробники отримують можливість аналізувати свою стратегію роботи з різними сільсько-господарськими культурами та потенційну врожайність; для цього вони об'єднали ринкові дані з даними, які надходять від різноманітних датчиків та GIS.

Компанії можуть використовувати відкриті дані, щоб підвищити ефективність своєї діяльності, наприклад, спростивши процеси чи логістику, нарощувати конкурентні переваги, використовуючи ринкову аналітику, оцінити потенціал нових ринків чи удосконалити процес прийняття рішень у будь-яких сферах. Укладаючи угоду з майбутнім клієнтом, менеджер компанії може скористатися відкритими даними OpenDataBot для оцінки показників платоспроможності клієнта або перегляду його поточних судових справ, що суттєво спрощує ведення бізнесу та запобігає виникненню додаткових проблем.

В умовах сьогодення бізнес повинен бути гнучким та здатним підлаштовуватися під реалії зовнішнього середовища. У мережі існує портал inspection.gov.ua, який збирає інформацію про всі планові та непланові перевірки різних служб, що дає менеджерам можливість бути готовими до перевірок, оскільки раніше непланові перевірки ставали неприємним сюрпризом для компаній.

Менеджери компаній кожен день мають приймати рішення. Для ефективності їх прийняття великі компанії наймають групу експертів, яка проводить дослідження з відповідною метою. Але не всі компанії мають великі бюджети для проведення досліджень. На щастя, сьогодні кожен менеджер має доступ до відкритих даних. Так, використання метеорологічних та інших даних для прогнозування попиту може забезпечити суттєву економію коштів при торгівлі свіжими продуктами. Компанії, які займаються транспортними перевезеннями, можуть використовувати дані Міністерства інфраструктури України про попит на маршрути пасажирських перевезень, для формування політики розвитку.

Ще одним прикладом використання відкритих даних менеджером може стати використання даних МВС про транспортні засоби. Вивчивши ці дані можна, наприклад, зробити висновок, яка модель

автомобіля більш популярна у певному регіоні, тим самим точніше передбачити запит автовласників на запчастини та комплектуючі. Раніше компаніям потрібно було витратити ресурси на збір цих даних, а тепер все є у вільному доступі та дає можливість менеджерам більш ефективно реалізувати свої ідеї.

Open data дозволяє знаходити дані не тільки про українських суб'єктів господарювання. Тенденція відкритих даних вже давно є нормою за кордоном. Так, маючи на меті вихід на нові ринки або працювати з міжнародними партнерами, менеджер може перевірити своїх контрагентів, наприклад, використавши дані ZestFinance.

Завдяки даним можуть створюватися робочі місця; вони допомагають потенційним працівникам знаходити ту роботу, де затребувані їх навички, та сприяють покращенню професійної підготовки. За оцінками експертів [5], завдяки використанню даних GPS щорічно економіка США отримує додатково близько 100 млн. дол. США та забезпечує роботою 3,3 млн. осіб.

Відкриті дані можуть використовуватися для більш ефективного пошуку роботи претендентами та пошуку персоналу працедавцями, тим самим сприяючи зростанню загального рівня зайнятості в країні. У доповіді Світового банку 2013 року [6] показано, яким чином сервіси пошуку роботи, які використовують відкриті дані, можуть бути корисними як працедавцям, так і потенційним співробітникам. Відкриті дані також виступають інструментом, завдяки якому молодь може розвивати навички роботи з технологіями, що підвищувало б її шанси на успішне працевлаштування. Сьогодні уряди різних країн проводять конкурси та «хатакони», у яких використовують відкриті дані національного, регіонального та місцевого рівнів, а викладачі можуть формувати команди зі здобувачів, які вивчають інформатику, для участі в таких заходах. Успіх подібних ініціатив буде залежати від попиту та пропозиції на працівників, які володіють технічними навичками. Разом з тим, у деяких регіонах завдяки такій підготовці можна сформувані більш кваліфіковану робочу силу та одночасно відкрити для неї більш широкі перспективи працевлаштування.

Ще однією перевагою використання відкритих даних є їх позитивний вплив на перспективи залучення інвестицій. Так, інвесто-

рів можуть зацікавити дані зі статистики перепису населення, навичок робочої сили, тарифів, земельних відносин чи національної інформаційної інфраструктури. Такі відкриті дані здатні скласти розуміння про ресурси та інфраструктуру, які можна було б задіяти для підтримки інвестицій у нові проєкти. Для іноземних інвесторів, які стурбовані ризиками, особливо цінними будуть відкриті дані про те, як працюють механізми державного управління.

Все частіше у процесі прийняття рішень інвестори використовують державні відкриті дані, які надають країни самостійно (а не лише дані, які надають треті сторони). Масштаби власної програми відкритих даних країни сьогодні розглядають як показник відкритості держави, а це – важливий чинник для інвесторів. Моніторинг реалізації програм відкритих даних у світі проводиться у рамках двох ініціатив: «Барометр відкритих даних» (Open Data Barometer) Фонду розвитку Світової мережі та «Індекс відкритих даних» (Open Data Index), який розраховує Фонд відкритих даних.

Таким чином, завдяки відкритим даним уряди та компанії у різних країнах знаходять нові можливості для забезпечення економічного зростання і впровадження інновацій у приватному секторі. За результатами їх аналізу та обробки можна відкрити нову власну справу, зробити існуючу компанію більш ефективною та прибутковою, підвищити зайнятість та залучити іноземні інвестиції. Відкриті дані – різнобічний та гнучкий ресурс, який можуть з користю для себе використовувати компанії, споживачі та економіки цілих країн.

В Україні ця тенденція тільки набирає обертів, але вже має значний вплив на розвиток та успіх компаній, на якість прийнятих рішень їх менеджерами. За таких умов важливо, щоб компанії теж залучалися до ідеї відкритих даних, оскільки інформація про результати їх діяльності є вкрай важливою для виокремлення векторів розвитку національною економікою, її інтеграції у глобальний економічний простір.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо відкритих даних: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 квітня

2019 року № 409. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-2019-%D0%BF#Text>.

2. Manyika et al. Open Data: Unlocking Innovation and Performance With Liquid Information. McKinsey & Company, 2013. URL: http://www.mckinsey.com/insights/business_technology/open_data_unlocking_innovation_and_performance_with_liquid_information.

3. Ковальчук А., Ханжин В., Кудлатський Я. Економічний потенціал відкритих даних для України. 2018. URL: http://tapas.org.ua/wp-content/uploads/2019/03/TAPAS_OD_2018.pdf.

4. Open Data for Development. URL: <https://www.od4d.net/>.

5. Cited in Stott, Open Data for Economic Growth, World Bank, June 2014, URL: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/Open-Data-for-Economic-Growth.pdf>.

6. ICT Sector Unit, The World Bank, Connecting to Work: How information and communication technologies could help expand employment opportunities. Washington, DC. September 2013.

REFERENCES

1. Pro vnesennia zmin do deiakykh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy shchodo vidkrytykh danykh: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 kvitnia 2019 roku № 409. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-2019-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

2. Manyika et al. (2013). Open Data: Unlocking Innovation and Performance With Liquid Information. McKinsey & Company. URL: http://www.mckinsey.com/insights/business_technology/open_data_unlocking_innovation_and_performance_with_liquid_information [in English].

3. Kovalchuk A., Khanzhyn V., Kudlatskyi Ya. (2018). Ekonomichnyi potentsial vidkrytykh danykh dlia Ukrainy. URL: http://tapas.org.ua/wp-content/uploads/2019/03/TAPAS_OD_2018.pdf [in Ukrainian].

4. Open Data for Development. URL: <https://www.od4d.net/> [in English].

5. Cited in Stott, Open Data for Economic Growth. World Bank. June 2014. URL: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/Open-Data-for-Economic-Growth.pdf> [in English].

6. ICT Sector Unit, The World Bank, Connecting to Work: How information and communication technologies could help expand employment opportunities. Washington, DC. (September 2013) [in English].